

Entrevista a Cristina Mittermeier

Biòloga de conservació i fotògrafa

«EL MAR ÉS EL MOTOR DEL NOSTRE PLANETA»

Roberto García-Roa i Lucía Sapiña

Cristina Mittermeier (Ciutat de Mèxic, 1966) és biòloga marina i una de les fotògrafes més destacades en la defensa de la conservació de la biodiversitat marina. Va créixer a Cuernavaca, una localitat envoltada de muntanyes i natura. Àvida lectora, confessa que en la seua passió pel mar van influir, i molt, aquelles històries de pirates de l'escriptor Emilio Salgari que va devorar durant la seua joventut i que estaven protagonitzades per Sandokan i la seua fidel tripulació.

Quan va arribar el moment d'anar a la universitat, es va decantar per l'Enginyeria Bioquímica, especialitat de Recursos Marins, a l'Institut Tecnològic d'Estudis Superiors de Monterrey (Mèxic). «Eren anys en què amb prou feines es parlava de conservació», recordava en una entrevista recent. No obstant això, la seua passió per la conservació no va impedir que el seu primer treball fos en l'organització mediambiental Conservation International. També va cursar el programa de fotografia artística al Corcoran College for the Arts de Washington (Estats Units). La seua feina li va oferir l'oportunitat de començar a viatjar i a conèixer –i fotografiar– nombroses comunitats indígenes i el seu entorn. Des d'aleshores, no ha parat de capturar amb la seua càmera tot allò que permeta reflexionar sobre la conservació del nostre patrimoni natural i cultural.

Des de finals dels noranta, ha estat col·laboradora i editora en la sèrie de publicacions sobre conservació impulsada per Cemex i Conservation International. És membre de la World Photographic Academy i ha rebut nombrosos guardons pel seu treball com el Premi Missions de l'Associació Nord-americana de Fotografia de Natura, el Premi Smithsonian a la Fotògrafa de Conservació de l'Any, i el Premi Imatge per a fotògrafs que fan contribucions destacades, entre d'altres.

El 2005 va fundar la Lliga Internacional de Fotògrafs de Conservació, la qual reuneix un prestigiós grup internacional d'especialistes de l'àmbit de la fotografia i el vídeo les línies de treball del qual s'enfocquen directament en la conservació del medi natural. Anys més tard, el 2014, va fundar l'organització sense afany de lucre SeaLegacy juntament amb la seua parella, el també fotògraf de conservació Paul Nicklen. SeaLegacy es defineix com una agència global de màrqueting, educació i comunicació a favor dels oceans a través de la creació d'estratègies i continguts que impulsen el públic a l'acció. En aquesta, un destacat grup de cineastes, conservacionistes i fotògrafs elabora propostes en la intersecció de l'art i la ciència amb la finalitat de protegir i recuperar els oceans.

El 2018 la va escollir *National Geographic* com una de les aventureres de l'any. La seua feina la fa viatjar constantment, per la qual cosa l'entrevista es fa en línia, entre reunions i la preparació de noves expedicions.

Què va arribar abans a la seua vida, el seu afany per la conservació o la seua passió per la fotografia?

La conservació va ser el primer. En realitat, la fotografia ha estat una eina en aquest camí. No soc d'aquestes apassionades que agafa la càmera només pel gust d'agafar-la.

Vostè va fundar la Lliga Internacional de Fotògrafs de Conservació. Quina diferència hi ha entre la fotografia de natura i la de conservació?

La primera vegada que vaig intentar definir aquesta diferència entre fotografia de natura i de conservació ho faig en un article per a *International Journal of Wilderness*, des del meu *background* en ciència. Des de la simple observació, jo veia una veïna a la qual li agradava la fotografia, que sortia a fer fotos de les flors, i a això la gent l'anomenava *nature photography* ['fotografia de natura']. I després tenies algú com Michael Nick Nichols, que va caminar més de 2.000 km per les selves d'Àfrica, des del Camerun fins al Gabon, seguint els transectes dels elefants per territoris que mai ningú abans havia vist; i, amb aquestes fotografies, va anar a veure el president del Gabon i li va argumentar la creació de tretze àrees de parcs nacionals. Quina diferència!, veritat? Però això també era anomenat *fotografia de natura*. I hi ha una distinció enorme tant en el treball com en el propòsit d'aquests dos fotògrafs. Fer fotos per fer-les és un gust. La feina de promoció de la conservació és molt dur.

Gràcies a la Lliga Internacional de Fotògrafs de Conservació, professionals en diferents llocs del món estan en contacte. Què va ser el que la va impulsar a fundar-la? Com va tenir la idea?

Va sorgir des de dues bandes. D'una banda, jo soc mare de tres nens i al meu fillastre, que és el més gran, li encanten les aus i té una llista molt rigorosa amb les aus que ha vist. Ell em va convèncer que anàrem a Tasmània perquè allà hi havia tres aus que volia veure. Hi vam anar tota la família i, en aquest viatge, vaig descobrir la feina d'un fotògraf i em va semblar bellíssima, sublim. Era Peter Dombrovskis, un home molt tímid que feia servir una antiga i enorme càmera, i les seues fotografies transmetien calma. Després, quan vaig començar a estudiar els seus treballs, em vaig assabentar que en aquells anys, els setanta, el govern d' Austràlia havia proposat la construcció de dues grans preses per a les hidroelèctriques a l'altiplà de Tasmània. Aquests projectes arruïnarien els dos rius més grans de l'illa i va ser Dombrovskis qui, a través de les seues fotografies, de manera molt callada, va contribuir en la campanya que va aconseguir vèncer les hidroelèctriques. I per a mi va ser un descobriment

Cristina Mittermeier

Cristina Mittermeier

Cristina Mittermeier

Aquestes imatges de Cristina Mittermeier permeten conèixer i valorar la diversitat dels ecosistemes marins i conscienciar sobre la necessitat de preservar-los. El seu treball pot seguir-se al seu web i a través de les seues xarxes socials (www.cristinamittermeier.com).

Cristina Mittermeier

veure que pots fer servir les fotografies com a eines per atraure els mitjans de comunicació, per inspirar el públic, per obrir els ulls als que prenen decisions...

I per l'altra banda?

D'altra banda, jo anava a totes les conferències de fotografia i eren gairebé tots homes grans... I jo aixecava la mà i preguntava: «No podríem fer servir les nostres fotos per mirar de protegir els llocs i els animals que tant ens importen?». I em deien que no, que a això no s'hi dedicaven. Els interessaven sobretot els filtres, les obertures i aquelles coses. Em vaig veure una mica encaixonada i vaig pensar de crear la meua pròpia organització per parlar d'aquests temes. Vaig convocar per primer cop la Lliga Internacional de Fotògrafs de Conservació i em va sorprendre moltíssim, perquè hi van assistir els fotògrafs més icònics de la nostra generació: Art Wolfe, Nick Nichols, Frans Lanting, Dave Doubilet... ells havien arribat al cim de la fotografia i eren allà, a primera fila, preguntant com podem fer servir les nostres fotos per canviar el curs de la conservació.

«Gairebé el 80 % de la biodiversitat del planeta viu al mar, però en sabem molt poc»

Cristina Mittermeier

En el meu cas [explica Roberto] mire que la ciència s'acoste a la fotografia, perquè he vist com després de publicar articles molt bons en revistes destacades reben poca atenció mediàtica i, en canvi, si li sumes la fotografia el teu missatge pot arribar més lluny. Actualment, creu que la ciència i la fotografia estan prou unides?

No, és clar que no. I per a mi això va ser un altre moment eureka. Quan vaig començar la universitat i vaig treballar a Conservation International vaig dedicar cinc o sis anys a publicar en revistes científiques articles sobre conservació que no transcendiren més enllà de l'entorn acadèmic. I no va ser fins que vaig col·laborar amb el fotògraf Patricio Robles Gil, amb la sèrie de publicacions de conservació de Cemex, que va fer uns llibres de fotografia preciosos que em van obrir els ulls. Vaig observar que quan tu parles a la gent en un llenguatge científic, amb gràfics i estadístiques, la majoria no pot entendre-ho i és més fàcil rebutjar-ho i dir: «A mi això no m'interessa». Però quan afegeixes la fotografia... La fotografia és un llenguatge que tots parlem. I el parlem molt bé. Duem un aparell a la butxaca que ens fa experts. Jo em vaig adonar amb aquests llibres la primera

Cristina Mittermeier

SeaLegacy

vegada que els vam fer: era la ciència que jo havia escrit, amb les fotografies del Patricio; i la gent venia, passava les pàgines així [fa el gest de fullejar un llibre], i no llegien res, però les fotografies no només les miraven, sinó que preguntaven: «No et feia por?, tenies fred?». Amb la fotografia es trenca aquesta barrera del diàleg, és la primera entrada en la conversa i la gent s'adona que sí que li interessa aquest tema, però mai ningú l'ha convidat a preguntar, a participar-hi, a entendre-ho.

I com es podria convèncer la comunitat científica d'això? Caldria mostrar alguns estudis de cas. Per exemple, fa dos anys estava realment deprimida per l'estat del planeta, i em vaig topar amb un article que em va omplir d'inspiració. Es titulava «Reconstruir la vida marina» (“Rebuilding marine life”, en anglès) l'autor principal del qual era l'investigador Carlos M. Duarte. I li vaig comentar: «M'ha inspirat moltíssim el missatge de l'article, però quan l'intentes llegir és difícilíssim». És llenguatge científic. Llavors li proposo: «Què et sembla si destil·lem la informació als quatre o cinc punts més importants i ho il·lustrem amb fotografies?». Ara estem fent el llibre de Cemex d'enguany i veiem com de lluny està arribant el seu treball en col·laboració amb un fotògraf.

Vostè és molt activa a les xarxes socials. Com han modificat aquests canals la forma de difondre la fotografia i

«Per a mi va ser un descobriment veure que pots fer servir les fotografies com a eines per atraure els mitjans de comunicació, per inspirar el públic»

divulgar sobre la importància de conservar la nostra biodiversitat? Són una altra manera d'acostar aquest contingut científic a altres públics?

Els mitjans socials són una oportunitat diària. L'article «Reconstruir la vida marina» em va canviar la forma de pensar, perquè veus que pots agafar un apartat petitet, l'il·lustres amb fotografia i el llances al món. I la gent et diu: «No sabia que els taurons eren tan importants». O «no sabia que les pastures marines poden ajudar-nos a descarbonitzar». Punt per punt i transmetent la informació d'una manera col·loquial. A la gent res la inspira més que donar una ullada al món del fotògraf. La majoria de la gent treballa en un escriptori i no té l'oportunitat de fer això. Així doncs, és una invitació a l'aventura.

Fa uns anys, vostè va cofundar el projecte SeaLegacy. Per què ens hem de bolcar en la protecció dels oceans?

A mi em costava explicar breument el perquè. Fins que vaig conèixer Carlos [Duarte]. Llavors t'adones que és

impossible ignorar el fet que més del 70 % del nostre planeta és aigua de mar. Si fórem un vehicle i obrírem el capó, el motor seria tot d'aigua salada, i realment coneixem molt poc com treballa aquest motor! És per això que la ciència és tan important. No sabem gairebé res fins fa poc de la funció que té a la vida silvestre, en el cicle del carboni. És així com podem descarbonitzar l'atmosfera i si no sabem com funciona no podem fer-ho. El mar és el motor del nostre planeta. Gairebé el 80 % de la biodiversitat del planeta viu al mar, però en sabem molt poc; més del 50 % de l'oxigen que es produeix al planeta és per la productivitat marina... La gent s'imagina només pastures marines i manglars, però són les comunitats planctòniques les que el produeixen. La reacció química del diòxid de carboni amb l'aigua marina, que forma l'àcid carbònic, és molt destructiva per a les comunitats planctòniques. En el nostre motor estem perdent els cargols i ni tan sols ens n'adonem.

A SeaLegacy, com es posa en marxa una nova expedició?

S'inicia amb les sis àrees d'acció que els científics ens diuen: hem de crear més àrees marines protegides, preservar espècies, aturar el flux de contaminants, repensar com i quanta proteïna del mar extraïem, restaurar els hàbitats i reimaginar-nos el mar com la solució al canvi climàtic. Si trobem organitzacions i temes que entren en algun d'aquests sis apartats comencem a pensar en una expedició i en la història. Per exemple, ara sortirem cap a Revillagigedo, que és al Pacífic mexicà, un petit arxipèlag molt allunyat de la costa. Fa un parell d'anys es va fer molta feina allà. És un parc nacional enorme i està completament protegit. No hi ha cap activitat pesquera ni de mineria. Llavors ens toca a nosaltres anar-hi dos anys després de tot el que es va fer per explicar la història de com la vida silvestre ha retornat, les poblacions de tonyina s'han triplicat, hi ha taurons, balenes... Explicar aquestes històries perquè els governs entenguin que les àrees marines protegides no poden ser només de 10 km² al mar. Aquesta expedició encaixa en l'àrea d'acció número u: hem de crear més àrees marines protegides. Com podem animar això?

És una tasca de conscienciació?

És una tasca de defensa i promoció perquè el públic importa, però qui pren les decisions són els ministres de

Medi Ambient en molts països, i aquests tenen les seues agendes i interessos propis. L'*storytelling* realment ajuda a informar en aquest tipus de decisions.

I en aquestes expedicions, s'elabora també un informe científic de l'àrea?

Depèn, però gairebé sempre anem amb algun científic. La idea és crear productes de comunicació: vídeo, entrevistes... Que siga com prendre's una píndola amb alguna cosa dolça, perquè la gent ho veja.

Ha comentat la poca presència que hi havia de dones en aquestes reunions de fotògrafs a les quals acostumava a anar i ara mateix vostè és model per a moltes joves. Com ha canviat el panorama en aquests anys?

Ha canviat moltíssim. Des que vaig començar, que érem amb prou feines un grapat de dones, ha canviat. Però no ho ha fet prou ràpid. Fins ara, per a la revista *National Geographic* continuen sent uns 120 fotògrafs i només vint són dones. Jo soc l'única mexicana que ha treballat a la revista. Continua predominant l'home, blanc, nord-americà.

En els premis de fotografia passa igual, els percentatges de dones que els guanyen són encara molt baixos.

Baixíssims, sí. Tot i així, l'última edició del *Wildlife Photographer of the Year* la va guanyar Karine

Aigner. I l'*Underwater Photographer of the Year* el 2021 el va guanyar també una dona [Renne Capozzola].

De vegades veure de prop els problemes del planeta i que no es fa res pot portar al desànim. D'on treu les forces per continuar treballant per la conservació del món natural?

De l'amor per la natura, pels animals. Realment en el tema de la comunicació no hi ha hagut prou inversió perquè la gent estigui assabentada de com de seriós que és el tema, del perill enorme al qual ens enfrontem com a humanitat. En una reunió recent d'inversors [en projectes de promoció de la protecció] es parlava del valor de l'aqüicultura, etc. I jo els vaig dir: «El que hem de fer és invertir en comunicació i "vendre" el mar pel seu valor intrínsec, pel valor que té per a la vida».

ROBERTO GARCÍA-ROA. Fotògraf de natura i conservació i investigador de la Universitat de Lund (Suècia).

LUCÍA SAPIÑA. Periodista. Revista MÈTODE. Universitat de València.

Christina Takalya

«El que hem de fer és invertir en comunicació i "vendre" el mar pel seu valor intrínsec, pel valor que té per a la vida»